

Advokatforeningen

Arbeids- og sosialdepartementet
Samordningsprosjektet
Boks 8019 Dep
0030 Oslo

Arbeids- og sosialdepartementet	
Saksnr.: 05/03121	Dok.nr.: 120
Arvkode: 416.0	Dato: 18.11.05
Saksbeh.: SAP	Saksbeh.:

Deres ref: 200503121 Vår ref: #33790v1/-

Saksbehandler: Gro Grasbekk
@jus.no T +47 22035061

Dato: 14.11.05

Høringsuttalelse – forslag til ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen og tilpasninger i visse andre lover

Vi viser til departementets høringsbrev av 8.8.05.

Advokatforeningen har forelagt høringsbrevet for foreningens lovutvalg for velferdsrett bestående av Kristel Heyerdahl (leder), Leif Oscar Olsen, Jahn Knapstad, Helge Hjort og Rikke Lassen. På bakgrunn av lovutvalgets innspill, avis følgende uttalelse:

1. Innledning

På bakgrunn av St. prp. nr. 46 (2004-2005) og NOU 2004: 13 har Arbeids- og sosialdepartementet fremmet forslag til ny lov om felles arbeids- og velferdsforvaltning.

Lovforslaget innebærer at de to statlige etatene A-etat og trygdeetaten samles i én ny etat, en statlig arbeids- og velferdsetat. Videre innebærer forslaget at det etableres en felles "førstelinjetjeneste" med et arbeids- og velferdskontor i hver kommune. I tillegg til den nye sammenslåtte statlige etaten skal arbeids- og velferdskontoret også omfatte deler av de sosiale tjenestene som fortsatt skal være et kommunalt ansvar. Etter lovforslaget skal den økonomiske sosialhjelpen som et minimum legges til det nye arbeids- og velferdskontoret, men det åpnes for at flere av de sosiale tjenestene legges til arbeids- og velferdskontoret etter avtale mellom den enkelte kommune og staten.

Formålet med omorganiseringen er å sikre et samordnet og helhetlig vurdering og tjenestetilbud på tvers av lovgivningen og formelle skiller mellom stat og kommune. Gjennom den nye førstelinjetjenesten skal brukerne sikres ett sted å forholde seg til. Reformen skal bidra til å realisere den såkalte "arbeidslinjen."

En slik sammenslåing av tjenestene på tvers av tidligere etatsgrenser og lovgivning (trygdelov, sysselsettingslov og sosialtjenestelov) innebærer at den nye etaten og ikke minst den nye førstelinjetjenesten – bestående av både en statlig og en kommunal etat – vil samle "under et tak" et mangfold av oppgaver med ulike formål. Med dette følger også

en omfattende innsamling, arkivering og bruk av personsensitive opplysninger som er innsamlet for ulike formål. Både i St. prp. nr. 46 (2004 – 2005) og NOU 2004: 13 ble det understreket at spørsmål om personvern og taushetsplikt måtte ivaretas på en lovmessig tilfredsstillende måte i et lovforslag om en ny arbeids- og velferdsforvaltning.

I høringen av NOU 2004: 13 ble det også fremhevet både fra Datatilsynet og Legeforeningen at et lovforslag måtte ivareta personvern hensyn på en god måte, og det ble understreket fra begge disse høringsinstansene at reglene om taushetsplikt og informasjonsbehandling måtte utformes slik at det ble satt grenser for informasjonsutveksling internt og eksternt på en slik måte at brukerens personvern og tillit til tjenestene ble ivaretatt.

Advokatforeningen er kritisk til lovforslagets bestemmelser om taushetsplikt og informasjonsbehandling, og vil i høringsuttalelsen kun behandle disse bestemmelsene.

2. Bemerkninger til lovforslagets bestemmelser om taushetsplikt og informasjonsbehandling

Lovforslaget tar utgangspunkt i at både sosialtjenesten, A-etat og trygdeetaten i dag er underlagt forvaltningsmessig taushetsplikt, og viderefører dette gjennom lovforslaget § 7 som viser til forvaltningsloven § 13 til § 13 e

I forslaget § 12 fremgår at taushetsplikten etter lovforslaget og etter sosialtjenesteloven ikke er til hinder for at opplysninger er tilgjengelige for andre tjenestemenn innen arbeids- og velferdskontoret i den utstrekning som trengs for en hensiktsmessig arbeids- og arkivordning, bl.a. til bruk ved veiledning i andre saker.

Forslaget § 12 innebærer at personopplysninger ved arbeids- og velferdskontoret rettslig sett likestilles med organinterne opplysninger, jf. § 13 b nr. 3 selv om arbeids- og velferdskontoret formelt omfatter to atskilte organer i forvaltningslovens forstand.

Formålet med lovforslaget på disse punktene er å gi grunnlag for informasjonsutveksling internt i arbeids- og velferdskontoret både i forbindelse med konkret tjenesteyting enten opplysningene er innhentet i forbindelse med den konkrete saken eller tidligere og for andre formål, og i forbindelse med andre saker. Det forutsettes etablert et felles arkivsystem. Slik informasjonsutveksling kan også i stor utstrekning skje etter gjeldende rett, men da med grunnlag i samtykke eller særlige lovbestemmelser som gir etatene adgang til å fremme krav om å få opplysninger fra andre etater. Etter lovforslaget vil det ikke være nødvendig å fremme et krav om konkrete opplysninger eller innhente brukerens samtykke.

Arbeids- og velferdskontorets behandling av personopplysninger vil ikke kreve konsesjon etter personopplysningsloven.

Departementet mener videre at det ikke er nødvendig eller hensiktsmessig å etablere formelle skranker for informasjonsutvekslingen internt, og vil overlate dette til internkontrollsystemer, jf. høringsnotatet s. 42. Det vises til erfaringer med dette fra

forsøksvirksomhet med samordning av statlig og kommunal arbeids- og velferdsforvaltning.

Etter Advokatforeningens syn innebærer lovforslaget at det etableres et system med for stor og ukontrollert informasjonsflyt når de lokale arbeids- og velferdskontorene likestilles med et organ i forvaltningslovens forstand og underlegges forvaltningsmessig taushetsplikt. Informasjon som i dag må innhentes av etatene gjennom forespørsler i enkeltsaker, vil ligge i et felles arkivsystem og kunne benyttes ikke bare for det formål de er innhentet for, men også i senere saker knyttet til samme bruker, som ren overskuddsinformasjon når det ikke er behov for opplysningene i forbindelse med den konkrete saken, i andre saker, for intern erfaringsoppbygging osv.

Man må også ta med i betraktning at svært mye helseopplysninger, som opprinnelig er gitt under profesjonsbestemt taushetsplikt, vil ligge både i trygdeetaten og i sosialetaten på grunnlag av pasientens samtykke, eller fordi de er innhentet med grunnlag i lov for andre formål. I den nye arbeids- og velferdsforvaltningen vil disse opplysningene havne i et system med forvaltningsmessig taushetsplikt hvor opplysningene vil være tilgjengelige for et stort antall mennesker og for andre formål enn det de er innhentet for.

Det totale omfanget av personsensitive opplysninger som vil bli samlet i de nye arbeids- og velferdskontorene, og i noen kommuner hos noen ganske få ansatte, vil være svært stort. Dette er i seg selv betenkelig fra et personvernssynspunkt.

Etter Advokatforeningens syn ignorerer også departementet den risiko for misbruk som nødvendigvis ligger i en slik omfattende samling av personsensitiv informasjon. Det er grunn til å vise til at Datatilsynet gjennom siste års tilsyn med helseinstitusjonene har påvist alvorlig svikt i behandlingen av helseopplysninger. I lys av dette fremstår ikke de nye arbeids- og velferdskontorenes kommende internkontrollsystemer som tilstrekkelige til å ivareta taushetsplikt og personvern. Etter Advokatforeningens syn er det nødvendig å etablere formelle skranker for informasjonstilgang og informasjonsutveksling gjennom lovgivningen.

I den forbindelse vil Advokatforeningen peke på at Bernt-utvalget i NOU 2004: 18 om en felles sosial- og helselov har foreslått taushetspliktsregler med utgangspunkt i den profesjonsbestemte taushetsplikten for helsepersonell. Forholdet mellom lovforslaget og NOU 2004: 18 er ikke nærmere kommentert eller problematisert i høringsnotatet om ny arbeids- og velferdsforvaltning.

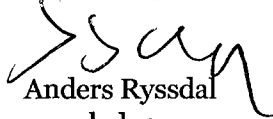
I høringsnotatet om ny lov om arbeids- og velferdsforvaltning uttales det på s. 26 at mye tilsier at deler av den kommunale helsetjenesten – med sin nærhet til sosialtjenesten – kunne legges inn i arbeids- og velferdsforvaltningen. Under henvisning til de foreliggende utredningene om helsetjenestene, Wisløff-utvalget, NOU 2005: 3, og Bernt-utvalget, NOU 2004: 18, finner departementet det likevel ikke hensiktsmessig å gå nærmere inn på forholdet mellom arbeids- og velferdskontorene og helsetjenestene.

Advokatforeningen er av den oppfatning at hensynet til personvern og befolkningens tillit til helsevesenet tilsier at det ikke kan skje noen samordning av helsetjenestene med en sosialtjeneste som i større eller mindre grad inngår i en felles arbeids- og velferdsetat. Etter lovforslaget skal kun den økonomiske sosialhjelpen legges til det nye arbeids- og velferdskontoret, men det åpnes også for å legge andre tjenester dit etter avtale mellom stat og kommune, jf. ovenfor. Den profesjonsbestemte taushetsplikten for helsepersonell er en grunnleggende forutsetning for at befolkningen skal ha tillit til helsevesenet og

dermed for at de som trenger det faktisk oppsøker helsevesenet, og gir de opplysninger som er nødvendig for å få forsvarlig behandling.

Advokatforeningens syn er på denne bakgrunn at lovforslagets bestemmelser om taushetsplikt og informasjonsbehandling må revurderes og endres. Etter Advokatforeningens oppfatning bør tilgang til og utveksling av personopplysninger internt i etaten og i de kommunale arbeids- og velferdskontorene begrenses slik at opplysninger i utgangspunktet kun kan benyttes for det formål som de er innhentet for og i den utstrekning det er nødvendig for saksbehandling og tjenesteyting i konkrete saker. Det må etableres lovbestemte skranker som sikrer at de ansatte ved kontorene kun gis tilgang til opplysningene på en "need to know" basis, jf. Bernt-utvalgets forslag til en felles sosial- og helselov.

Ærbødigst

Anders Ryssdal
leder